Л І Т Е Р А Т У Р А :

1. *Саух Ю. П.* Особливості державного управління в умовах суспільства перехідного типу / Ю. П. Саух, М. Б. Плужніков // Вісник Національної академії державного управління при Президентові України. Серія: Політичні науки. – 2016. – № 1. – С. 55-60.
2. *Куровська І. А.* Соціальна держава як новий етап розвитку правової держави на шляху євроінтеграції / І. А. Куровська // Наукові записки Інституту законодавства Верховної Ради України. – 2016. – № 1. – С. 158-161.
3. *Співак В. М.* Правова держава – політична форма виразу громадянського суспільства // Етнополітичні конфлікти у посттоталітарному просторі. – Київ : УФІМБ, 1999. – С. 187.
4. *Ільчук Л. І.* Світовий досвід моделей соціальної політики та їх можливість використання в Україні [Електронний ресурс] / Л. І. Ільчук – Режим доступу : http://cpsr.org.ua/index.php?option=com_content&view=article&id=363:2014-02-21-06- 52-37&catid=20:2010-06-13-21-06-26&Itemid=27.

Н. О. Мудролюбова
старший викладач
кафедри теорії та історії держави і права
НПУ імені М. П. Драгоманова
М. М. Бригинець
студентка 4 курсу факультету політології та права
НПУ імені М. П. Драгоманова
(м. Київ)

ІНСТИТУЦІЯ КОНСТИТУЦІЙНОГО СУДУ В УКРАЇНІ ТА У КОРОЛІВСТВІ ШВЕЦІЯ: ПОРІВНЯЛЬНИЙ АНАЛІЗ

На сучасному етапі розвитку української державності важливе значення матиме успішне проведення в країні реформи національної системи правосуддя.

13.07.2017року набрав чинності новий Закон України “Про Конституційний Суд України” [5], який став логічним продовженням реалізації положень Закону України “Про внесення змін до Конституції” від 02.06.2016 року, прийняття яких стало фундаментальною основою у проведенні реформи суду конституційної юрисдикції в Україні. Цими законодавчими актами передбачено ряд істотних змін, які покликані кардинально змінити конституційне судочинство в Україні. Зокрема, положення частини третьої ст. 124 Конституції України (в редакції від 28 червня 1996 року), за яким “судочинство здійснювалося Конституційним Судом України та судами загальної юрисдикції” [4].

В Україні запроваджена європейська модель органу конституційної юрисдикції: створено та функціонує окремий орган – Конституційний Суд України, який є єдиним органом конституційної юрисдикції (місцеві органи конституційної юрисдикції не створюються).

Діяльність Конституційного Суду України ґрунтується на принципах верховенства права, незалежності, колегіальності, рівноправності суддів, гласності, повного і всебічного розгляду справ та обґрунтованості прийнятих ним рішень. Організація, повноваження та порядок діяльності Конституційного Суду України визначаються Конституцією України та Законом про Конституційний Суд.

Конституційний Суд України був виведений із системи судочинства і поставлений над всіма трьома гілками влади. Конституційний Суд – це арбітр, який має захищати Конституцію, це його головна функція в конституційній демократії [3].

Особливу увагу і практиків, і науковців привертають нові повноваження Конституційного Суду – це розгляд конституційної скарги та вплив результатів такого розгляду на судову практику судів загальної юрисдикції. Зважаючи на нещодавнє отримання таких повноважень Конституційним Судом, необхідно констатувати, що практичні та теоретичні аспекти функціонування цього суб'єкта судової влади не отримали належної уваги з боку вітчизняних вчених. З огляду на це, питання зміни обсягу та змісту повноважень Конституційного Суду України набувають особливої актуальності.

Повноваження Конституційного Суду України, як правило, поділяють на дві умовні групи. Перша група, так звані традиційні, або класичні, повноваження, тобто такі, що є загальновизнаними та до певної міри поширеними у європейській практиці конституційного судочинства. Друга група – це ті повноваження, які характерні власне для української практики конституційної юрисдикції [6, с. 283].

До повноважень Конституційного Суду України, які характеризують винятково національний досвід, насамперед можна віднести надання висновку щодо відповідності законопроекту про внесення змін до Конституції України вимогам статей 157 та 158 Основного Закону держави. У цьому випадку, зокрема йдеться про те, що Конституція України не може бути змінена, якщо зміни передбачають скасування чи обмеження прав і свобод людини та громадянина або якщо вони спрямовані на ліквідацію незалежності чи на порушення територіальної цілісності України.

Крім того, статтю 55 Конституції України доповнено новою частиною, відповідно до якої кожному гарантується право звернутись із конституційною скаргою до Конституційного Суду України з підстав, установлених Конституцією, та у порядку, визначеному законом (частина четверта статті 55).

Внаслідок конституційної реформи щодо правосуддя з 30.09.2016р. юридичні та фізичні особи в Україні отримали можливість реалізувати право на подання конституційної скарги. За допомогою цього інституту індивідуального доступу до конституційного судочинства, особи отримали право поставити перед Конституційним Судом питання щодо визнання неконституційним закону (його окремих положень), які застосовувалися у рішенні суду загальної юрисдикції щодо цієї особи та, в подальшому, переглянути це судове рішення [2].

У Королівстві Швеція відсутня така інституція як Конституційний суд. Ані Рада з питань права, ні суди, ні Конституційний комітет у Швеції не мають повноважень перевіряти сумісність нових законів з конституцією. Більшість шведських науковців та юристів зазначають, що у разі введення інституції конституційного суду позицію верховенства права буде підвищено та поліпшено захист і гарантування прав і свобод громадян Швеції.

Не дивлячись на неодноразові спроби деяких політичних партій Швеції запровадити Конституційний суд у Швеції, жодного разу така пропозиція не отримала підтримки партії більшості у Ригстазі.

Наприклад, у 2016 році подання Еріком Бенгтзборо [1] пропозиції для парламентського рішення щодо створення Конституційного суду у Швеції, яке Ригстаг вніс до уряду – виконавської влади, не отримало підтримки конституційного комітету. У 2018 році було відхилено цю пропозицію у частині створення окремої інституції конституційного суду, але було прийнято рішення щодо дослідження необхідності укріплення незалежності судів та суддів різного рівня.

Л І Т Е Р А Т У Р А :

1. Sweriges Riksdagen [Електронний ресурс]. – 2019. – Режим доступу до ресурсу: https://www.riksdagen.se/.
2. Аналітичний звіт щодо запровадження інституту конституційної скарги / Ю. Кириченко, Б. Бондаренко – Київ : ФОП Москаленко О. М., 2018. – 40 с.
3. *Водяніков О.* Відчиняючи двері Конституційного Суду: конституційна скарга як нова можливість захисту конституційних прав / О. Водяніков [Електронний ресурс] – Режим доступу : https://ukr.lb.ua/blog/oleksandr_ vodennikov/371421_vidchinyayuchi_dveri_ konstitutsiynogo.html.
4. Конституція України [Електронний ресурс]: Закон України від 28.06.1996 № 254к/96-ВР // Верховна Рада України [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/254%D0%BA/96-%D0%B2%D1%80
5. Про Конституційний Суд України: Закон України від 13.07.2017 р. № 2136-VIII зі змінами [Електроннийресурс] – Режим доступу : http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/2136-19
6. Шаповал В. М. Конституційний Суд України // Юридична енциклопедія: в 6 т. / редкол. : Ю. С. Шемшученко (голова ред. кол.) та ін. – Київ : Укр. енцикл. Київ; Москва, 2001. – Т. 3. – С. 283